
putragItA

పుత్రగీతా

Document Information

Text title : putragItA

File name : putragItA.itx

Category : gItA, giitaa

Location : doc_giitaa

Description-comments : adhyAya 175/174

Source : Mahabharata, Shantiparva, Mokshadharmaparva, pitAputrasaMvAda

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 28, 2021

sanskritdocuments.org

పుత్రగీతా

భీష్మేణ యుధిష్ఠిరమ్బుతి కాలస్య ద్రుతతరపాతితయ సద్యః సాధనస్య
సమ్పాదనీయత్వే ప్రమాణతయా పితృపుత్రసంవాదానువాదః || ౧ ||

యుధిష్ఠిర ఉవాచ | ౦

అతిక్రామతి కాలేఽస్మిన్నర్వభూతక్షయావహే |

కిం శ్రేయః ప్రతిపద్యేత తన్నే బ్రూహి పితామహా || ౧

భీష్మ ఉవాచ | ౨

అత్రాప్యదాహరన్తిమమితిహాసం పురాతనమ్ |

పితుః పుత్రేణ సంవాదం తం నిబోధ యుధిష్ఠిర || ౨

ద్విజాతేః కస్యచిత్పార్థ స్వాధ్యాయనిరతస్య వై |

బభూవ పుత్రో మేధావీ మేధావీనామ నామతః || ౩

సోఽబ్రవీత్పితరం పుత్రః స్వాధ్యాయకరణే రతమ్ |

మోక్షధర్మార్థకుశలో లోకతన్త్రవిచక్షణః || ౪

పుత్ర ఉవాచ | ౫

ధీరః కింస్విత్తాత కుర్యాత్ప్రజానన్

క్షిప్రం హ్యాయుర్భ్రశ్యతే మానవానామ్ |

పితస్తదాచక్ష్య యథార్థయోగం

మమానుషూర్వ్యా యేన ధర్మం చరేయమ్ || ౫

పితోవాచ | ౬

వేదానధీత్య బ్రహ్మచర్యేణ పుత్ర

పుత్రానిచ్ఛేత్పావనార్థం పితృణామ్ |

అగ్నీనాథాయ విధివచ్ఛ్రేష్ఠయజ్ఞో

వనం ప్రవిశ్యాథ మునిర్బుభూషేత్ || ౬

పుత్ర ఉవాచ | ౭

ఏవమభ్యాహతే లోకే సమన్తాత్పరివారితే |

అమోఘాసు పతన్తిషు కిం ధీర ఇవ భాషసే || ౭

పితోవాచ | ౮

కథమభ్యాహతో లోకః కేన వా పరివారితః ।
 ఆమోఘాః కాః పతన్తీహ కిన్ను భీషయసీవ మామ్ ॥ ౮
 పుత్ర ఉవాచ । ౯
 మృత్యునాభ్యాహతో లోకో జరయా పరివారితః ।
 అహోరాత్రాః పతన్త్యేతే నను కస్మాన్న బుధ్యసే ।
 ఆమోఘా రాత్రయశ్చాపి నిత్యమాయాన్తి యాన్తి చ ॥ ౯
 పితోవాచ । ౧౦
 యథాఽహమేతజ్ఞానామి న మృత్యుస్త్రిష్ఠతీతి హ ।
 సోఽహం కథం ప్రతీక్షిష్యే జాలేనేవావృతశ్చరన్ ॥ ౧౦
 పుత్ర ఉవాచ । ౧౧
 రాత్ర్యాంరాత్ర్యాం వ్యతీతాయామాయుర్లృతరం యదా ।
 తదైవ బన్ధ్యం దివసమితి విన్ధ్యాద్విచక్షణః ॥ ౧౧
 గాధోదకే మతస్య ఇవ సుఖం విన్దేత కస్తదా ।
 అనవాప్తేషు కామేషు మృత్యురభ్యోతి మానవమ్ ॥ ౧౨
 పుష్పాణీవ విచిన్వన్తమన్యత్ర గతమానసమ్ ।
 వృకీవోరణమాసాద్య మృత్యురాదాయ గచ్ఛతి ॥ ౧౩
 అద్వైవ కురు యచ్ఛ్రేయో మా త్వాం కాలోఽత్యగాదయమ్ ।
 అకృతేష్యేవ కార్యేషు మృత్యుర్వై సమృకర్షతి ॥ ౧౪
 శ్వః కార్యమద్య కుర్వీత పూర్వాహ్లా చాపరాహ్లాకమ్ ।
 నహి ప్రతీక్షతే మృత్యుః కృతమన్య న వా కృతమ్ ॥ ౧౫
 కో హి జానాతి కస్యాద్య మృత్యుకాలో భవిష్యతి ।
 యువైవ ధర్మశీలః స్యాదనిత్యం ఖలు జీవితమ్ ।
 కృతే ధర్మే భవేత్కిర్తిరిహ ప్రేత్య చ వై సుఖమ్ ॥ ౧౬
 మోహేన హి సమావిష్టః పుత్రదార్థముద్యతః ।
 కృత్వా కార్యమకార్యం వా పుష్టిమేషాం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭
 తం పుత్రపశుసమృన్నం వ్యాసక్తమనసం నరమ్ ।
 సుష్టం వ్యాఘ్రో మృగమివ మృత్యురాదాయ గచ్ఛతి ॥ ౧౮
 సఞ్ఞాన్వాసకమేవైనం కామానామచిత్పృతమ్ ।
 వ్యాఘ్రః పశుమివాదాయ మృత్యురాదాయ గచ్ఛతి ॥ ౧౯
 ఇదం కృతమిదం కార్యమిదమన్యత్కృతాకృతమ్ ।
 ఏవమిహాసుఖాసక్తం కృతాన్తః కురుతే వశే ॥ ౨౦
 కృతానాం ఫలమప్రాప్తం కర్మణాం కర్మసంజ్ఞితమ్ ।

క్షేత్రాపణగృహాసక్తం మృత్యురాదాయ గచ్ఛతి || ౨౦
 దుర్బలం బలవంతం చ శూరం భీరుం జడం కవిమ్ |
 అప్రాప్తం సర్వకామార్థాన్మృత్యురాదాయ గచ్ఛతి || ౨౧
 నృత్యుర్జరా చ వ్యాధిశ్చ దుఃఖం చానేకకారణమ్ |
 అనుషక్తం యదా దేహే కిం స్వస్థ ఇవ తిష్ఠసి || ౨౩
 జాతమేవాన్తకోఽన్తాయ జరా చాన్వేతి దేహినమ్ |
 అనుషక్తా ద్వయేనైతే భావాః స్థావరజ్జమాః || ౨౪
 అత్యోర్వా ముఖమేతద్వై యా గ్రామే వసతో రతిః |
 వానామేష వై గోష్ఠో యదరణ్యమితి శ్రుతిః || ౨౫
 తేబన్ధసీ రజ్జరేషా యా గ్రామే వసతో రవి |
 ఛేత్వేతా సుకృతో యాన్తి నైనాం ఛిన్దన్తి దుష్కృతః || ౨౬
 హింసయతి యో జన్తూన్మనోవాక్కాయహేతుభిః |
 జీవితార్థాపనయనైః ప్రాణిభిర్న స హింస్యతే || ౨౭
 న మృత్యుసేనామాయాన్తిం జాతు కశ్చిత్ప్రబాధతే |
 ఋతే సత్యమసత్త్వాజ్యం సత్యే హ్యమృతమాశ్రితమ్ || ౨౮
 తస్మాత్సత్యవ్రతాచారః సత్యయోగపరాయణః |
 సత్యాగమః సదా దాన్తః సత్యేనైవాన్తకం జయేత్ || ౨౯
 అమృతం బైవ మృత్యుశ్చ ద్వయం దేహే ప్రతిష్ఠితమ్ |
 మృత్యురాపద్యతే మోహాత్సత్యేనాపద్యతేఽమృతమ్ || ౩౦
 సోఽహం హ్యహింసః సత్యార్థీ కామక్రోధబహిష్కృతః |
 సమదుఃఖసుఖః క్షేమీ మృత్యుంహాస్యామ్యమర్త్యవత్ || ౩౧
 శాన్తియజ్జరతో దాన్తో బ్రహ్మయజ్ఞే స్థితో మునిః |
 వాఙ్మనః కర్మయజ్ఞశ్చ భవిష్యామ్యుదగాయనే || ౩౨
 పశుయజ్ఞైః కథం హింస్యైర్మాదృశో చష్టుమర్హతి |
 అన్తవద్భిరివ ప్రాజ్ఞః క్షేత్రయజ్ఞైః విశాచవత్ || ౩౩
 యస్య వాఙ్మనసీ స్యాతాం సమ్యక్ప్రణిహితే సదా |
 తపస్త్యాగశ్చ సత్యం చ స వై సర్వమవాప్నుయాత్ || ౩౪
 నాస్తి విద్యాసమం చక్షుర్నాస్తి సత్యసమం తపః |
 నాస్తి రాగసమన్దుఃఖం నాస్తి త్యాగసమం సుఖమ్ || ౩౫
 ఆత్మన్యేవాత్మనా జాత ఆత్మనిష్ఠోఽప్రజోఽపి వా |
 ఆత్మన్యేవ భవిష్యామి న మాం తారయతి ప్రజా || ౩౬

నైతాదృశం బ్రాహ్మణస్యాస్తి విత్తం

యథైకతా సమతా సత్యతా చ ।

శీలం సితిర్దణనిధానమార్జవం

తతస్తతశోచపరభః క్రియాభ్యః ॥ 3౭

కిం తే ధనైర్బాన్ధవైర్వాపి కిం తే

కిం తే దారైర్బ్రాహ్మణ యో మరిష్యసి ।

ఆత్మానమన్విచ్ఛ గుహోం ప్రవిష్టం

పితామహాస్తే క్వ గతాః పితా చ ॥ ౩౮

భీష్మ ఉవాచ । ౩౯

పుత్రస్యైతద్వచః శ్రుత్వా యథాఽకార్షీత్పితా నృప ।

తథా త్వమపి వర్తస్వ సత్యధర్మపరాయణః ॥ ॥ ౩౯

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే శాన్తిపర్వణి మోక్షధర్మపర్వణి

చతుఃసప్తత్యధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౭౪।

Mahabharata - Shanti Parva - Chapter Footnotes

౪ మోక్షధర్మాణామర్థేషు కుశలః ॥

౫ యథార్థయోగం ఫలసమృద్ధనమనతిక్రమ్య తాత

కుర్యాచ్ఛుభార్థీ ఇతి డ। ధ। పాఠః । తాత కుర్యాత్ప్రజాసు ఇతి ట। పాఠః ॥

౭ అమోధాస్వాయుర్వరణేన సఫలాసు రాత్రిషు ॥

౧౧ వన్యం నిషఫలమ్ ॥

౧౨ యదా మృత్యురభ్యేతి తదా కః సుఖం విన్దేతేతి సమృద్ధః ॥

౧౩ పుష్పాణి కామ్యకర్మఫలాని మేషీణామార్తవాని వా । ఆర్తవం వినా

పశూనాం స్త్రీసక్లే ప్రవృత్త్యధర్మనాత్ । విచిన్వన్తం శాస్త్రదృష్ట్యా

ఆఘ్రాణేన చ। ఉరణం మేషమ్ ॥

౧౭ ఏషాం పుత్రాదీనామ్ ॥

౧౯ సఞ్చిన్వానకం కుత్పితం సఞ్చిన్వానం సజ్గిహితారమ్ ॥

౨౦ కార్యం కర్తుమిష్టమ్ । కృతాకృతమర్థకృతమ్ ॥

ఈహ తృష్టా ॥

౨౧ కర్మసంజ్ఞితం వణిగిత్యాది కర్మానురూపసంజ్ఞావస్తమ్ ॥

౨౪ ద్వయేనాస్తకజరాభ్యేన ॥

౨౫ గ్రామే ఖ్యాదిసజ్ఞే రతిరాసక్తిరేవ మృత్యోర్ముఖం
న తు వాసమాత్రమ్ | గోష్ఠమివ గోష్ఠం వాసస్థానామ్ | అరణ్యం
వివిక్తదేశః | గృహం తస్యకైవకాస్తే ధ్యానపరో భవేదిత్యర్థః ॥

౨౬ యాన్తి ముక్తిమితి శేషః ॥

౨౭ న హింసయతి హింసాం న కారయతి న కరోతి చేత్యర్థః | హేతుః
శ్రద్ధాదినిమిత్తం తైః జీవితమర్థాంశ్చాపనయన్తి తైర్నిస్సన్వేనాదిభిః
॥

౨౮ మృత్యునేనాం జరావ్యాధిరూపాం సత్యే బ్రహ్మజ్ఞానే అమృతం
కైవల్యమ్ ॥

౨౯ సత్యవ్రతాచారః సత్యం బ్రహ్మజ్ఞానే తదర్థం వ్రతం
వేదాన్తశ్రవణాది తదాచారస్తదనుష్ఠాతా | సత్యయోగపరాయణః
బ్రహ్మధ్యానపరాయణః | సత్యః ప్రమాణభూత ఆగమో గురువే దవాక్యం యస్య
స సత్యాగమః శ్రద్ధావాన్ ॥

౩౨ శాన్తియజ్ఞ ఇన్ద్రియనిగ్రహః | బ్రహ్మయజ్ఞో
నిత్యముపనిషదర్థచిన్తనమ్ | వాగ్యజ్ఞః జపః | మనోయజ్ఞః
ధ్యానం | కర్మయజ్ఞః స్రావశౌచగురుశుశ్రూషాద్వావశ్యక
ధర్మానుష్ఠానమ్ | ఉదగాయనే దేవయానపథనిమిత్తమ్ | దైర్ఘ్యమార్షమ్ ॥

౩౩ అన్తపద్ధిరనిత్యఫలైః | క్షేత్రయజ్ఞైః శరీరనాశనైః ॥

౩౬ ఆత్మని పరమాత్మని ప్రలయే స్థిత ఇతి శేషః | ఆత్మనా
సృష్టికాలే జాతః ॥

౩౭ ఏకతా ఏకప్రకారతా శీలం శ్లాఘనీయం వృత్తమ్
| దణ్డనిధానం వాఙ్మనః కాయార్హిసాత్సాగః ॥

shAntiparva (12), adhyAya 174 (adhyAya number defers in the scanned file.)

<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.345584>

putragItA

pdf was typeset on August 28, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

